

Datum Vår referens
2016-03-14 FB

Diarienummer
1953/2016

Socialstyrelsen

Remissvar

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende

Vårdföretagarna, som är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare, vill härmed lämna följande synpunkter på ovanstående remiss.

Vårdföretagarna ställer sig positiva till föreskrifterna och de allmänna råden om stödboende, men anser att vissa delar är något luddiga och öppnar upp ett tämligen stort utrymme för egna tolkningar.

Det är bra och viktigt med flexibilitet, men i och med att stödboende är en ny typ av boendeform utan tidigare direkt motsvarighet, är det viktigt med tydligt syfte och kravställning. I konsekvensanalysen står att författningen ska innehålla de regler som krävs för att säkerställa en trygg och säker insats med god kvalitet. De allmänna råden är enbart rådgivande, där förslag på tillvägagångssätt och upplägg presenteras, medan föreskrifterna är bindande regler som måste följas. I denna författning tas däremot vissa viktiga aspekter upp i de allmänna råden som är en förutsättning för en god och säker kvalitet.

Något som kan anses som en ren självklarhet är exempelvis skrivet i de allmänna råden under 3 kap. 3§ *"Det bör beaktas om insatsen kan ges under trygga och säkra former om barn och unga av olika kön placeras i ett stödboende med delade utrymmen."* Att en insats ska vara trygg och säker även vid delade utrymmen måste tas som givet och inte som ett önskemål.

Vidare står i de allmänna råden under 5 kap. 1§ att *"Föreståndaren för ett stödboende bör underrätta socialnämnden när det finns anledning att skriva ut ett barn eller en ung person från stödboendet."* Det är av central vikt att kommunikationen mellan stödboendet och socialnämnden fungerar och att kommunen blir informerad när en person skrivs ut från ett boende. Detta för att nämnden kan behöva vidta andra åtgärder eller annan typ av boendeform för personen. Därför är det av betydelse att föra in det i föreskriften. Flera allvarliga incidenter har inträffat på HVB-boenden den senaste tiden, varför det är viktigt att ha tydliga krav, ordning och reda på landets boenden. Detta

måste gälla i samma utsträckning för den nya boendetypen, stödboende. Därför är det viktigt att ordet "bör" i det allmänna rådet under 4 kap. 2§ "Den som bedriver ett stödboende bör se till att det finns ordningsregler för de egna boendena inklusive eventuella delade utrymmen" byts ut till "ska" och lyfts in i föreskriften.

För att minimera problematiken då ensamkommande barn och ungdomar uppger felaktig ålder, bör det tydligt framgå i 4 kap. 3§ att vid tveksamheter av persons ålder måste socialnämnden omgående kontaktas. Idag finns inte denna möjlighet, vilket ofta leder till en bekymmersam situation då någon utger sig för att ha en annan ålder.

I kap. 8 om föreståndarens kompetens ges kommunerna och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) mandat att själva avgöra vad som anses som lämplig utbildning och erfarenhet. Det öppnar upp för smarta lokala lösningar, bra flexibilitet och en snabbare tillståndsansökningsprocess som troligtvis kommer öka utbudet av antalet stödboenden. Däremot finns en risk att detta kan leda till stora skillnader runt om i landet i och med att kommuner och IVO gör olika bedömningar. Dessvärre kan det även leda till att oseriösa aktörer ser en chans att etablera sig på marknaden och dra nytta av systemet. Därför är det av största vikt att IVO satsar än mer på tillsyn av de olika boendena och att tillstånd i större utsträckning dras in vid fusk och oegentligheter. Med anledning av detta bör kraven på utbildning av föreståndare vara ställda på samma sätt som för HVB utan behandlingsbehov.

För att tillförsäkra samtliga stödboenden en hög och jämn kvalitet kan andra högskoleutbildningar som t ex sjuksköterska, lärare, läkare, jurist, civilekonom eller motsvarande vara en lämplig akademisk bakgrund för en föreståndare. Även personer med yrkeshögskoleutbildning och med lång erfarenhet inom något av områdena barn, unga, missbruk, psykiatri, funktionshinder, sjukvård etc. kan vara lämpliga. Dessa personer ska då kunna uppvisa goda vitsord och lämpliga ledaregenskaper. Kravet på utbildningen enligt ovan bör gälla alla typer av ägar- och driftsformer.

För att minska risken att kriminella aktörer etablerar sig inom sektorn anser Vårdföretagarna att obligatorisk vandelsprövning bör ske innan tillståndsgivning från IVO. Likaså bör detta vara tillståndspliktig verksamhet för samtliga utförare, inte bara privata utan även offentliga och de som drivs via entreprenad.

I övrigt anser Vårdföretagarna att den nya boendeformen är ett viktigt komplement till HVB och familjehem, där ungdomar med en mindre problematik och behov av stöd kan placeras. Däremot tenderar boendeformen att bli tämligen snarlik den lättare HVB-boendeformen. Det är viktigt att det blir en tydlig distinktion, annars försvinner själva syftet med stödboendeformen.

Vårdföretagarna
Fredrik Borelius, Näringspolitisk expert